

УДК 378.147:796.01:373.5.091.64

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2\(32\)-940-951](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2(32)-940-951)

Петренко Наталія Валеріївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0001-9510-6737>

РОЛЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ В УНІВЕРСИТЕТІ

Анотація. У статті розглядається роль науково-педагогічних працівників фізичного виховання у патріотичному вихованні студентської молоді в університеті. Патріотичне виховання є невід’ємною складовою формування національної свідомості та громадянської позиції, особливо у сучасних умовах суспільних трансформацій і глобальних викликів. Університет відіграє важливу роль у цьому процесі, забезпечуючи освітнє середовище, яке сприяє вихованню моральних, духовних і фізичних якостей студентів. Особливе місце у виховному процесі займають кафедри фізичного виховання, адже фізична культура не лише сприяє розвитку фізичних здібностей, а й формує почуття єдності, дисципліни та відповідальності. У статті проаналізовано основні форми та методи патріотичного виховання, які можуть бути інтегровані у заняття з фізичного виховання. До таких форм належать тематичні спортивні заходи, змагання, присвячені визначним історичним подіям, військово-спортивні ігри та міждисциплінарні підходи, що поєднують фізичну активність із культурно-історичним контекстом. Розглянуто значення особистісного прикладу науково-педагогічних працівників, які, будучи моральними лідерами, демонструють високий рівень патріотичних цінностей і служать зразком для студентів. Окрему увагу приділено аналізу чинників, що впливають на ефективність патріотичного виховання через фізичну культуру. Враховано культурні, соціальні та освітні особливості, які формують основу для реалізації патріотичного виховання. Зокрема, акцентовано на важливості впровадження національних традицій, символіки та інтерактивних методів навчання. У статті наведено рекомендації для науково-педагогічних працівників, спрямовані на підвищення ефективності виховної діяльності. Запропоновано інноваційні підходи, такі як використання цифрових технологій, інтерактивних відео, мобільних додатків та інтеграція з громадськими ініціативами. Висновки статті підкреслюють, що фізичне виховання має великий потенціал для формування патріотичних цінностей серед студентської молоді. Поєднання спортивної діяльності з патріотичним

вихованням сприяє формуванню у студентів громадянської відповідальності, національної свідомості та активної життєвої позиції. Запропоновані у статті підходи та рекомендації можуть стати основою для вдосконалення педагогічного процесу у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: фізичне виховання, патріотичне виховання, національна свідомість, громадянська позиція, студенти, університет, науково-педагогічні працівники, форми та методи виховання, інноваційні підходи, міждисциплінарний підхід.

Petrenko Nataliia Valeriivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Physical Education at Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, <https://orcid.org/0000-0001-9510-6737>.

THE ROLE OF ACADEMIC AND TEACHING STAFF OF PHYSICAL EDUCATION IN PATRIOTIC EDUCATION AT THE UNIVERSITY

Abstract. The article examines the role of academic and teaching staff in physical education in the patriotic education of university students. Patriotic education is an integral part of shaping national identity and civic responsibility, especially in the context of contemporary social transformations and global challenges. Universities play a critical role in this process by providing an educational environment that fosters the moral, spiritual, and physical development of students. Departments of physical education occupy a special place in this process, as physical culture not only enhances physical abilities but also cultivates a sense of unity, discipline, and responsibility. The article analyzes the key forms and methods of patriotic education that can be integrated into physical education classes. These include thematic sports events, competitions dedicated to significant historical milestones, military-sports games, and interdisciplinary approaches that combine physical activity with cultural and historical contexts. The importance of the personal example of academic staff is highlighted, as they serve as moral leaders demonstrating high levels of patriotic values and acting as role models for students. Particular attention is given to analyzing the factors influencing the effectiveness of patriotic education through physical culture. Cultural, social, and educational aspects are considered as foundational elements for implementing patriotic education. The study emphasizes the importance of incorporating national traditions, symbols, and interactive teaching methods. Recommendations for academic staff are provided to enhance the effectiveness of their educational efforts. Innovative approaches, such as the use of digital technologies, interactive videos, mobile applications, and integration with community initiatives, are proposed. The conclusions emphasize that physical education has significant potential for fostering patriotic values among university students. Combining sports activities

with patriotic education contributes to the development of civic responsibility, national identity, and an active life position among students. The approaches and recommendations presented in the article can serve as a foundation for improving the educational process in higher education institutions.

Keywords: physical education, patriotic education, national identity, civic responsibility, students, university, academic and teaching staff, forms and methods of education, innovative approaches, interdisciplinary approach.

Постановка проблеми. Сучасні суспільні виклики, зокрема глобалізація, інформаційна війна, а також посилення необхідності формування національної свідомості та громадянської відповідальності, обумовлюють актуальність патріотичного виховання молоді. Університет, як осередок освітнього та виховного впливу, має стати важливим середовищем для реалізації цієї місії. Водночас фізична культура є унікальним засобом, що дозволяє поєднати фізичний розвиток студентів із формуванням патріотичних цінностей. Однак у сучасній практиці освітніх закладів недостатньо досліджено питання інтеграції патріотичного виховання у заняття з фізичного виховання, а також роль науково-педагогічних працівників у цьому процесі. Відсутність чітких методичних рекомендацій і системного підходу до вирішення цієї проблеми створює необхідність у її теоретичному та практичному осмисленні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наукових джерел дає змогу висвітлити основні аспекти патріотичного виховання через фізичну культуру, розкрити сучасні підходи та актуальні тенденції у цій галузі.

Жевага С. І. [3] розглядає роль фізичної освіти у формуванні патріотичних цінностей серед студентської молоді. Автор виділяє значення залучення студентів до спортивних заходів, які мають національне та історичне підґрунтя, як ефективного методу виховання патріотизму. У роботі Завальнюка О. [1] наголошується на важливості фізичної культури як інструменту формування патріотичних почуттів у молоді. Автор акцентує увагу на інтеграції спортивних змагань з національною тематикою, що сприяє розвитку національної свідомості та гордості за свою державу. Досвід реалізації патріотичного виховання в сучасній освітній системі України проаналізовано Микитчиком В. [2]. Автор вказує на необхідність міждисциплінарного підходу, що поєднує фізичну активність із культурно-освітніми ініціативами. Це підсилює інтеграцію молоді у процес національного виховання.

У роботі Інституту проблем виховання НАПН України [5] наведено практичні результати та рекомендації щодо військово-патріотичного виховання. Автори акцентують увагу на впровадженні нових методик і засобів, які підсилюють зв'язок між фізичною підготовкою та патріотичною освітою.

Соколова А. [4] у своєму дослідженні акцентує увагу на важливості патріотичного виховання у дітей дошкільного віку. Цей досвід може бути адаптований для вищої освіти через впровадження елементів патріотичного контексту у фізичне виховання студентів.

Досвід Національного університету біоресурсів і природокористування України [6] демонструє практичне впровадження національно-патріотичних програм у фізичне виховання. Університет використовує спортивні заходи як інструмент формування громадянської відповідальності серед студентів. Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти [9] висвітлює європейські тенденції та перспективи розвитку патріотичного виховання. У матеріалах зазначено, що фізична активність може бути інтегрована у ширший контекст національного виховання. Львівський державний університет фізичної культури [7] досліджує сучасні підходи до розвитку фізичного виховання, спорту та туризму. У матеріалах конференції акцентується на важливості міжнародного обміну досвідом у сфері патріотичного виховання. Робота Національної академії педагогічних наук України [8] аналізує сучасні виклики у сфері патріотичного виховання, зокрема в умовах воєнних дій та соціальних трансформацій. Акцент зроблено на важливості фізичного виховання як засобу формування витривалості та моральної стійкості.

Проаналізовані джерела підтверджують актуальність і важливість використання фізичної культури у патріотичному вихованні. Інтеграція спортивних заходів із національною тематикою, використання міждисциплінарних підходів і впровадження інноваційних методик сприяють ефективному формуванню національної свідомості студентів. Однак кожне джерело наголошує на необхідності подальшого вдосконалення цієї практики через адаптацію до сучасних викликів і умов.

Мета статті – визначити роль науково-педагогічних працівників фізичного виховання у процесі патріотичного виховання студентської молоді в університеті, проаналізувати ефективні форми, методи та педагогічні підходи, а також розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення патріотичного виховання через фізичну культуру.

Виклад основного матеріалу.

Фізична культура є важливим інструментом формування національної свідомості та громадянської позиції серед молоді. Вона сприяє зміцненню патріотичних почуттів через засвоєння національних традицій, виховання командного духу та формування відповідальності за майбутнє своєї держави. Університет як середовище інтелектуального та фізичного розвитку відіграє ключову роль у поєднанні фізичного виховання з патріотичним. Саме науково-педагогічні працівники виступають носіями цінностей і провідниками ідей, здатних об'єднати студентів навколо ідеї зміцнення національної ідентичності.

У статті розглянуто значення фізичної культури в цьому процесі та визначено її педагогічний потенціал. Значення фізичної культури для формування національної свідомості та громадянської позиції.

1. Зміцнення ідентичності через національні традиції. Фізична культура часто включає елементи, пов'язані з національними традиціями, наприклад, народні ігри, танці, спортивні змагання, характерні для певної країни. Заняття такими видами діяльності сприяють вивченню історії, культурних цінностей та формуванню гордості за свою націю.

2. Формування почуття спільності. Участь у спортивних заходах, особливо командних видах спорту, об'єднує студентів, допомагає виховувати взаємоповагу, солідарність і відповідальність. Це сприяє формуванню у студентів громадянської позиції через спільні цілі та досвід.

3. Роль фізичної культури у військово-патріотичному вихованні. Військово-спортивні елементи, такі як змагання на витривалість, орієнтування, фізична підготовка, допомагають розвивати якості, важливі для захисту Батьківщини: мужність, дисципліну, командний дух. Це сприяє зміцненню відповідальності за майбутнє своєї держави.

4. Пропаганда здорового способу життя як частина національної свідомості. Фізична культура стимулює свідоме ставлення до здоров'я, що є основою сильної та працездатної нації. Молодь, яка сповідує ідеї здорового способу життя, більш схильна до активного суспільного життя, участі в громадських ініціативах та позитивних соціальних змін.

5. Патріотичні мотиви у спорті. Участь у національних та міжнародних спортивних заходах (змаганнях, олімпіадах) дозволяє формувати гордість за свою країну. Атлети стають символами нації, а їхні досягнення підсилюють відчуття національної ідентичності серед молоді.

6. Роль у вихованні лідерів та активістів. Фізична культура сприяє формуванню особистісних якостей, необхідних для активного громадянського життя: лідерства, самодисципліни, здатності до подолання труднощів. Ці якості є важливими для активної участі в суспільному житті та відстоювання інтересів держави.

7. Популяризація цінностей толерантності та взаємоповаги. Спортивні заходи об'єднують людей різного етнічного походження, релігій та поглядів. Це сприяє вихованню національної толерантності та формуванню цілісного уявлення про єдність нації.

Фізична культура відіграє ключову роль у формуванні національної свідомості та громадянської позиції, адже вона інтегрує молодь у суспільне життя через пропаганду здорових звичок, виховання патріотизму та зміцнення зв'язків між особистістю, суспільством і державою.

Науково-педагогічні працівники фізичного виховання відіграють важливу роль у формуванні патріотичних цінностей серед студентської молоді. Їх профе-

сійні навички та виховні підходи є ключовими для створення сприятливого середовища, що сприяє вихованню національної свідомості та громадянської позиції.

Таблиця 1.

Ключові педагогічні та виховні навички для формування патріотичних цінностей у студентів

Навички	Опис
Комунікативні навички	Уміння встановлювати контакт зі студентами, мотивувати та надихати.
Педагогічна майстерність	Здатність адаптувати методи навчання до потреб студентів.
Емоційний інтелект	Розуміння емоцій студентів та створення атмосфери підтримки й довіри.
Знання національних традицій	Володіння культурними аспектами для інтеграції їх у фізичне виховання.
Лідерські якості	Вміння організовувати, координувати та вести за собою студентський колектив.
Навички міждисциплінарного підходу	Поєднання фізичного виховання з культурологічними та історичними аспектами.

Ключові педагогічні та виховні навички є основою ефективного патріотичного виховання у процесі фізичного розвитку студентів. Вони забезпечують гармонійне поєднання професійної майстерності, культурної обізнаності та мотивації. Саме ці якості дозволяють науково-педагогічним працівникам формувати у студентів глибокі патріотичні переконання та активну громадянську позицію.

Патріотичне виховання у рамках фізичного виховання є важливим компонентом формування національної свідомості молоді. Однією з ефективних форм такого виховання є тематичні спортивні заходи. Змагання, присвячені визначним датам в історії країни, наприклад, Дню Незалежності чи Дню Збройних сил, допомагають студентам глибше усвідомити цінність національної спадщини та власного внеску у майбутнє держави. Такі заходи можуть включати символіку, пов'язану з історією країни, національні гімни, промови або виступи, які підкреслюють важливість патріотизму. Участь студентів у марафонах, естафетах чи турнірах, які мають патріотичну тематику, сприяє зміцненню їхньої ідентичності та відчуття єдності.

Другим важливим напрямом є впровадження елементів військово-спортивної підготовки. Заняття, які включають орієнтування на місцевості, вправи з елементами виживання чи змагання з фізичної витривалості, формують

у студентів не лише фізичну силу, а й відповідальність, дисципліну та готовність служити суспільству. Такі вправи сприяють розвитку якостей, необхідних для захисту Батьківщини, та формують відчуття гордості за свою роль у державі. Ефективною педагогічною технологією є міждисциплінарний підхід, що поєднує фізичне виховання із навчанням історії, культури та традицій. Наприклад, під час уроків фізичного виховання викладачі можуть розповідати про історичні події чи героїв, які надихали своєю відданістю державі. Такі інтегровані заняття дозволяють студентам не лише розвивати свої фізичні навички, але й усвідомлювати важливість культурної спадщини та цінностей своєї країни.

Важливим методом патріотичного виховання є використання рольових ігор та моделювання ситуацій. Наприклад, студентам можна запропонувати взяти участь у сценарних змаганнях, які моделюють історичні чи військові події. Це дозволяє їм відчувати емоційний зв'язок із минулим, розвивати навички командної роботи та формувати почуття гордості за власну націю. Підхід, що акцентує увагу на особистих досягненнях студентів, також сприяє патріотичному вихованню. Викладачі можуть наголошувати на важливості індивідуального внеску кожного у спільну справу, підкреслюючи, що спортивні досягнення є відображенням сили та потенціалу нації. Особливу увагу варто приділяти історіям відомих спортсменів, які стали символами держави, адже їх приклад надихає молодь на нові звершення. Таким чином, форми і методи патріотичного виховання у фізичному вихованні мають широкий спектр можливостей. Тематичні заходи, військово-спортивна підготовка, міждисциплінарні підходи та моделювання ситуацій – усе це є ефективними інструментами для формування у молоді національної свідомості, громадянської позиції та любові до своєї країни.

Ефективність патріотичного виховання через фізичну культуру залежить від багатьох взаємопов'язаних чинників, які охоплюють культурні, соціальні та освітні аспекти. Серед культурних чинників важливу роль відіграє інтеграція національних традицій та звичаїв у заняття фізичною культурою. Наприклад, використання народних ігор, спортивних традицій чи елементів фольклору дозволяє студентам відчувати зв'язок із культурною спадщиною. Культурна спадщина є важливим джерелом натхнення, що формує почуття гордості за власний народ. Соціальні чинники включають підтримку зі сторони суспільства та сім'ї, які впливають на мотивацію студентів до участі у патріотичних заходах. Соціальна активність, як-от участь у волонтерських ініціативах чи спортивних подіях з патріотичним спрямуванням, сприяє вихованню почуття спільності. Важливим є також рівень національної свідомості у студентів, який формується в результаті спілкування з однолітками, викладачами та громадою.

Освітні чинники охоплюють професійність науково-педагогічних працівників, які повинні володіти сучасними методиками патріотичного виховання.

Викладачі фізичного виховання повинні використовувати інтерактивні методи, які поєднують фізичну активність із пізнавальними елементами. Важливо, щоб навчальні програми передбачали інтеграцію історичних, культурних і національних тем, а також створювали можливості для участі студентів у спортивних заходах на місцевому, регіональному та національному рівнях. Рівень матеріально-технічного забезпечення також є вагомим чинником. Наявність якісної спортивної інфраструктури, обладнання та засобів патріотичної символіки сприяє ефективності виховного процесу. Водночас, мотивація студентів до участі у патріотичних заходах залежить від їхнього особистого ставлення до цінностей, що пропагуються, а також від ефективності педагогічного впливу.

Таблиця 2

Чинники, що впливають на ефективність патріотичного виховання через фізичну культуру

Група чинників	Конкретні чинники	Приклади впливу
Культурні	Інтеграція національних традицій	Використання народних ігор, елементів фольклору у спортивних заходах.
	Пропаганда історичної спадщини	Змагання, присвячені визначним історичним подіям.
	Символіка та атрибутика	Використання національної символіки (прапори, гімн) під час заходів.
Соціальні	Підтримка сім'ї та суспільства	Заохочення батьків та громади брати участь у заходах.
	Соціальна активність студентів	Участь у волонтерських акціях, спортивних марафонах з патріотичними темами.
	Рівень національної свідомості	Формування відповідальності за майбутнє держави через групові ініціативи.
Освітні	Професійність викладачів	Використання сучасних інтерактивних методик, орієнтованих на розвиток національної свідомості.
	Інтеграція патріотичних тем у навчальну програму	Уроки, що поєднують фізичну активність із історичними чи культурними знаннями.
	Мотивація студентів	Проведення конкурсів, нагородження студентів за досягнення у патріотичних та спортивних заходах.
Матеріально-технічні	Наявність спортивної інфраструктури	Стадіони, спортивні зали, майданчики з відповідними умовами для проведення патріотично орієнтованих змагань.
	Забезпечення необхідним обладнанням	Використання спортивного інвентаря, брендovanого патріотичною символікою.
	Організація спортивних заходів на різних рівнях	Проведення місцевих, регіональних і національних турнірів, що популяризують національну спадщину.

Ефективність патріотичного виховання через фізичну культуру залежить від гармонійного поєднання культурних, соціальних та освітніх чинників. Важливим є адаптація методик до сучасних потреб молоді та забезпечення матеріально-технічної бази для проведення заходів. Успішна реалізація цих чинників сприятиме формуванню у студентів патріотичних цінностей, національної гордості та громадянської відповідальності.

Рекомендації для науково-педагогічних працівників фізичного виховання.

1. *Інтеграція патріотичних тем у заняття з фізичного виховання.* Розробляйте навчальні програми, що поєднують фізичну активність із пізнавальними елементами про історію, культуру та національну спадщину. Наприклад, під час виконання вправ можна розповідати про визначні події та героїв, які зробили внесок у становлення держави. Такі підходи допоможуть студентам глибше усвідомити цінність фізичної культури як частини національної ідентичності.

2. *Організація тематичних спортивних заходів.* Проводьте турніри, змагання та марафони, присвячені визначним історичним подіям чи святкам. Використовуйте символіку, яка підкреслює національну єдність (прапори, гімн, назви змагань). Інноваційним інструментом може стати створення змагань з елементами квесту, в яких учасники повинні демонструвати не тільки фізичну підготовку, але й знання з історії чи культури своєї країни.

3. *Впровадження військово-спортивних елементів у навчальний процес.* Використовуйте елементи військово-спортивної підготовки, такі як орієнтування на місцевості, змагання на витривалість, тактичні ігри. Це сприятиме не лише фізичному розвитку, але й вихованню дисципліни, відповідальності та готовності захищати Батьківщину. Інноваційним інструментом може бути використання симуляційних технологій або мобільних додатків для тренування в умовах реального часу.

4. *Використання цифрових технологій.* Застосовуйте сучасні цифрові платформи, мобільні додатки та інтерактивні відео для проведення уроків з патріотичної тематики. Наприклад, створіть онлайн-тести чи вікторини з історії спорту або визначних постатей України. Це дозволить інтегрувати навчання у цифровий простір, що особливо актуально для сучасного покоління.

5. *Розвиток партнерств із громадськими організаціями та ветеранами.* Залучайте представників громадських організацій, ветеранів війни чи спортсменів, які прославили країну, до проведення лекцій, майстер-класів чи спільних заходів. Це допоможе студентам отримати реальний приклад того, як фізична культура та патріотизм можуть йти пліч-о-пліч. Організація спільних заходів, таких як благодійні спортивні марафони чи волонтерські ініціативи, сприятиме формуванню у студентів активної громадянської позиції.

Ці рекомендації та інструменти спрямовані на посилення взаємозв'язку між фізичним вихованням та патріотичним розвитком студентів, дозволяючи зробити навчальний процес більш цікавим, інтегрованим та ефективним.

Університет є ключовою інституцією, яка формує світогляд молоді, її громадянську позицію та національну свідомість. Завдяки інтеграції фізичної культури у виховний процес, університет створює сприятливе середовище для формування патріотичних цінностей. Фізична культура слугує не лише засобом зміцнення здоров'я, але й платформою для виховання почуття єдності, гордості за свою країну та відповідальності за її майбутнє. У цьому процесі важливу роль відіграють кафедри фізичного виховання, які реалізують стратегічні цілі університету через практичну діяльність. Патріотичне виховання в університеті нерозривно пов'язане із загальноуніверситетською стратегією, яка передбачає формування активних громадян та лідерів, здатних до позитивних змін у суспільстві. Кафедри фізичного виховання є провідниками цієї стратегії, інтегруючи національні ідеї у спортивні заходи, навчальні програми та міждисциплінарні проєкти. Завдяки цьому студенти отримують можливість поєднувати фізичну активність із культурним та патріотичним розвитком, формуючи гармонійну особистість.

Одним із ключових аспектів цього взаємозв'язку є організація тематичних спортивних заходів, що підкреслюють значення історичних подій, героїв чи національних досягнень. Наприклад, проведення турнірів, присвячених Дню Незалежності чи іншим державним святкам, створює емоційний зв'язок між студентами та історією своєї країни. Окрім цього, кафедри фізичного виховання часто ініціюють участь студентів у волонтерських спортивних подіях або благодійних акціях, що сприяють формуванню соціальної відповідальності та солідарності. Іншим важливим компонентом є співпраця кафедр фізичного виховання з іншими підрозділами університету, такими як відділи виховної роботи, історичні факультети чи культурні центри. Це дозволяє впроваджувати міждисциплінарні підходи, де фізична активність поєднується із патріотичним вихованням. Наприклад, організація спортивних квестів, що включають елементи історичного орієнтування, або лекцій, поєднаних із практичними заняттями. Крім того, університети мають унікальну можливість використовувати спортивну інфраструктуру як платформу для виховання патріотизму. Стадіони, спортивні зали чи відкриті майданчики можуть слугувати місцем проведення масових заходів, що популяризують національні символи та ідеї. Важливою є й робота викладачів кафедр фізичного виховання, які через свою професійну діяльність стають моральними лідерами для студентів, формуючи у них не лише фізичну, але й ідеологічну стійкість.

Роль університету як середовища формування патріотичних цінностей є надзвичайно важливою, особливо у поєднанні з фізичною культурою. Загально-

університетська стратегія виховання вимагає від кафедр фізичного виховання активної участі у виховному процесі, спрямованому на створення гармонійної, свідомої та патріотично налаштованої особистості. Така співпраця забезпечує ефективну реалізацію патріотичних ідей, сприяючи розвитку у студентів почуття гордості за свою країну, громадянської відповідальності та готовності до позитивних змін у суспільстві.

Висновки.

Фізичне виховання у закладах вищої освіти має значний потенціал для формування патріотичних цінностей та громадянської свідомості серед студентської молоді. Роль науково-педагогічних працівників у цьому процесі є визначальною, оскільки саме вони впливають на поєднання фізичного розвитку студентів із вихованням почуття гордості за свою країну, відповідальності та активної громадянської позиції. Інтеграція тематичних спортивних заходів, військово-спортивних ігор та міждисциплінарних підходів сприяє ефективному впровадженню патріотичного контенту у навчальний процес. Розроблені рекомендації щодо використання інноваційних методів, зокрема цифрових технологій та співпраці з громадськими організаціями, підсилюють можливості університетів у вихованні патріотично налаштованих студентів. Таким чином, фізична культура стає не лише інструментом фізичного розвитку, але й важливим механізмом формування національної свідомості у сучасних умовах.

Література:

1. Zavalniuk, O. (2015). The importance of physical culture and sports in the education of patriotic feelings of personality. *Higher Education of Ukraine*, (3), 72–77.
2. Mykytchyk, V. (2023). Experience of patriotic education in the modern education system of Ukraine. *Current Problems of Physical Education of Different Population Groups*, 45–52.
3. Zhevaha, S. I. (2015). The role of physical education in the patriotic education of youth. *Problems of Education*, (72), 47–50.
4. Sokolova, A. (2015). Patriotic education of preschool children. *Problems of Education*, (72), 43–46.
5. Institute of Education Problems of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. (2024). Networking “Military-patriotic education: scientific search and productive practices.” *Conference Proceedings*, 15–19.
6. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. (2023). National-patriotic and physical education at NULES of Ukraine. *Collection of Abstracts of Reports*, 10–14.
7. Lviv State University of Physical Culture. (2020). Modern problems and prospects for the development of physical education, sports, and tourism: X International Scientific and Practical Conference. *Conference Proceedings*, 64–67.
8. National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. (2022). National-patriotic education in the context of modern challenges. *Collection of Scientific Works*, 22–28.
9. Sumy Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education. (2023). National-patriotic education of student youth: modern European trends and prospects. *Workshop Materials*, 30–34.

References:

1. Zavalniuk O. (2015). Znachennia fizychnoi kultury i sportu u vykhovanni patriotychnykh pochyttiv osobystosti [The importance of physical culture and sports in the education of patriotic feelings of personality]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher Education of Ukraine*, 3, 72–77 [in Ukrainian].
2. Mykytchuk V. (2023). Dosvid patriotychnoho vykhovannia v suchasni systemi osvity Ukrainy [Experience of patriotic education in the modern education system of Ukraine]. *Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia riznykh verstv naselennia – Current Problems of Physical Education of Different Population Groups*, 45–52 [in Ukrainian].
3. Zhevaha S. I. (2015). Rol fizkulturnoi osvity u patriotychnomu vykhovanni molodi [The role of physical education in the patriotic education of youth]. *Problemy osvity – Problems of Education*, 72, 47–50 [in Ukrainian].
4. Sokolova A. (2015). Patriotychne vykhovannia ditei starshoho doshkilnogo viku [Patriotic education of preschool children]. *Problemy osvity – Problems of Education*, 72, 43–46 [in Ukrainian].
5. Institute of Education Problems of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. (2024). Networkinh “Viiskovo-patriotychno vykhovannia: naukovyi poshuk i produktyvni praktyky” [Networking “Military-patriotic education: scientific search and productive practices”]. *Conference Proceedings*, 15–19 [in Ukrainian].
6. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. (2023). Natsionalno-patriotychno ta fizychno vykhovannia v NUBiP Ukrainy [National-patriotic and physical education at NULES of Ukraine]. *Zbirnyk tez dopovidei – Collection of Abstracts of Reports*, 10–14 [in Ukrainian].
7. Lviv State University of Physical Culture. (2020). Suchasni problemy ta perspektyvy rozvytku fizychnoho vykhovannia, sportu i turyzmu: X Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia [Modern problems and prospects for the development of physical education, sports, and tourism: X International Scientific and Practical Conference]. *Conference Proceedings*, 64–67 [in Ukrainian].
8. National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. (2022). Natsionalno-patriotychno vykhovannia u konteksti suchasnykh vyklykiv [National-patriotic education in the context of modern challenges]. *Collection of Scientific Works*, 22–28 [in Ukrainian].
9. Sumy Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education. (2023). Natsionalno-patriotychno vykhovannia uchnivskoi molodi: suchasni yevropeiski tendentsii ta perspektyvy [National-patriotic education of student youth: modern European trends and prospects]. *Workshop Materials*, 30–34 [in Ukrainian].